

Recenze knihy:

E-government v České republice, právní a technologické aspekty

2. podstatně přepracované a rozšířené vydání.

Doc. JUDr. Pavel Mates, CSc., Prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc. LL.M.

Vydal: Leges, s. r. o.

První vydání „E-governmentu“ vyšlo v roce 2006 a shodou okolností jsem k němu psal rovněž recenzi. Konstatoval jsem tehdy, že v knize „je shromážděno velké množství užitečných údajů pro každého zájemce o danou problematiku“ a že „věřím, že kniha výrazně přispěje k odstranění bílých míst při řešení elektronizace naší společnosti“.

Historie vývoje e-governmentu v České republice prokazuje, že za šest let se tato problematika dostala do zcela nové dimenze a od tehdejších představ o zavedení elektronické komunikace mezi občanem a veřejnou správou je nyní možné využívat existující, funkční služby e-governmentu (CzechPoint, datové schránky, základní registry aj.).

Autoři Pavel Mates a Vladimír Smejkal zdárně reagovali na nastalé změny a k nám se nedostává „pouze“ přepracované vydání, ale předkládají nám novou publikaci, se souhrnným uvedením stavu, ve kterém se proces elektronizace veřejné správy v současné době nachází. Vzhledem k tomu, že oba autoři mohou v této oblasti čerpat ze svých odborných znalostí a dlouhodobých zkušeností, podařilo se jim na podkladě rozboru aktuálních skutečností vyzdvihnout určující trendy vývoje a nabídnout tak opět užitečnou příručku široké obci čtenářů.

Předkládaná publikace je strukturovaná do 10 kapitol.

V úvodních kapitolách jsou uvedeny použité zkratky, předpisy a pojmy, upřesňuje se pojem e-government a jsou shrnuty stávající lužby a činnosti v rámci informačních systémů veřejné správy (ISVS).

Nové části publikace začínají od 4. kapitoly, obsahující komentář k zákonu o základních registrech. Je zde popsán účel zavedení základních registrů s poukázáním na možnosti, které souvisí s jejich nasazením a zavedením. Bude zajímavé, zda uváděné klady a výhody se podaří uplatnit i praxi.

Právní aspekty eGovernmentu jsou rozebírané v 5.kapitole, přičemž se autoři soustředili na problematiku e-justice i na zhodnocení současné úrovně změn, resp. nasazení informačních technologií do stávajících legislativních procesů. Využití informačních technologií v prostředí justice sice ukazuje u této oblasti na výrazné posuny v efektivitě činností, ale jak je patrné i z textu, jsou navrhované technologické změny postaveny na předpokladech či požadavcích a ukazují, že bude ještě dlouhá cesta od teoretických návrhů k uvedení do praxe.

6. kapitola zahrnuje právní aspekty elektronických podpisů (EP). V této kapitole je zmíněna aktualizace zákona o elektronickém podpisu uveřejněném v roce 2000. Jak je patrné, ne vždy tyto aktualizace přinesly žádaný efekt, zejména ve vztahu k pojetí k pojetí EU. Právě právní aspekty EP v přeshraničním styku by zde mohly být zmíněny ve větším rozsahu.

V 7. kapitole jsou ukázány datové schránky jako výrazný fenomén e-governmentu. Nasazení datových schránek rozšířilo možnosti využívání elektronických služeb veřejné správy. V knize je tomuto tématu věnována samostatná kapitola, která poskytuje ucelený pohled na vlastnosti datových schránek a možnosti jejich využívání. Lze ocenit, že v textu je obsažen komplexní a srozumitelný výklad problematiky datových schránek, který není pouhým přepisem příslušného zákona (což se nezdá objevuje v publikacích k tomuto téma-

tu). V prostředí veřejné správy se již používání datových schránek stalo standardní a efektivní službou. Jejich využívání však stále nenašlo širší uplatnění při předávání dokumentů v rámci soukromoprávních vztahů. Proto by zde přispělo k ještě většímu ujasnění problematiky i zahrnutí praktických příkladů.

8. kapitola se věnuje listinám a elektronickým dokumentům, tedy velice aktuální problematice. Toto téma lze považovat za jednu z nejvíce diskutovaných problematik. Vzhledem k tomu, že prostudování právních předpisů značnou část zájemců o danou problematiku odrazuje, je ucelený výklad, zahrnutý do publikace a týkající se správy elektronických dokumentů, velmi užitečný. Čtenář zde nalezne odpovědi na frekventně opakované otázky k podepisování elektronických dokumentů, jejich dlouhodobému ukládání, archivaci, jakož i k ověřování pravosti elektronických podpisů. Tím, že autoři zařadili do této kapitoly i problematiku dynamického biometrického podpisu (DBP), kde se soustředili jak na samotné vytvoření DBP, tak i na jeho využití při autentizaci osob, včetně postupu při podepisování elektronických dokumentů, přiblížili čtenářům tyto relativně nové metody. Zařazení částí, které se týkají uvedení výhod a nevýhod DBP, pak dává vstupní údaje pro diskusi, která se v souvislosti s prosazováním DBP jako alternativy zaručeného elektronického podpisu zcela jistě rozvine. Že se nejedná pouze o lokální téma svědčí i zařazený přehled ISO/IEC norem k DBP.

Neméně důležitou kapitolou, kterou je vhodné mít na zřeteli, je 9. kapitola, která se zabývá dokazováním v prostředí elektronických dokumentů. I zde najde čtenář odpovědi na většinu otázek které v souvislosti s důkazním řízením, v případě elektronické formy dokumentů vznikají.

Závěrečná 10. kapitola – bezpečnost ISVS. Bezpečnostní aspekty při řešení informačních systémů jsou vždy zmiňovány až na posledním místě. I když i zde je bezpečnost ISVS zahrnuta do poslední kapitoly, je z textu patrné, že se nejedná o okrajové téma, ale, že řešením bezpečnosti je nutné se zabývat kontinuálně již od samého zahájení projektů, jejichž je nedílnou součástí. Zde můžeme uvítat, že do této kapitoly je zahrnut i zákon o kybernetické bezpečnosti – tedy téma, které se dostává do popředí zájmu a konečně je i v ČR řešeno po právní stránce.

Závěr

Jestliže si autoři dali za cíl, předložit širokému spektru čtenářů publikaci, která jim umožní prohloubit si a utřídit znalosti v neobvykle rychle se rozvíjejícím prostředí elektronizace činností a to nejen ve veřejné správě ČR, lze říci, že svého cíle dosáhli.

Mohu konstatovat, že jako při prvním vydání i v tomto případě je v publikaci shromážděno velké množství užitečných údajů pro každého zájemce o problematiku e-governmentu a vzhledem k tomu, že zvolená forma výkladu nevyžaduje od čtenářů žádnou specializovanou „počítačovou“ či „právní“ gramotnost, může být kniha hodnotnou příručkou pro širokou odbornou veřejnost, zabývající se či zajímající se o elektronizaci činností ve veřejné správě i v každodenním životě. Může být též nepochybně využita jako vysokoškolská učebnice.

*Jindřich Kodl
jmkodl@volny.cz*